

Jaarverslag 2016

Colofon

Samenstelling rekenkamercommissie Opsterland

Voorzitter Mw. C.M.E. Ruiter

Leden Mw. B. IJsselmuiden

Dhr. A. Erkens (tot 1 mei 2016)

Dhr. F. Haven (vanaf 21 juni 2016)

Secretaris Mw. J. E. Rijpma

Telefoon: (0512) 386 209

Email: rekenkamercommissie@opsterland.nl

Website: www.opsterland.nl/gemeenteraad

Inhoudsopgave

1	De rekenkamercommissie	4
2	Onderzoeken in 2016.....	5
3	Overige activiteiten in 2016	9
4	Jaarrekening.....	11
	Tot slot	11

1 De rekenkamercommissie

Voor de uitvoering van de werkzaamheden door de rekenkamercommissie heeft de gemeente Opsterland op 27 januari 2015 besloten om samen met de gemeenten Weststellingwerf en Ooststellingwerf een personele unie te vormen (hierna te noemen: de rekenkamercommissie). De rekenkamercommissie heeft als doel om de rol van de gemeenteraad te versterken en een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het lokaal bestuur. Dit doet de rekenkamercommissie onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de gemeente vastgestelde beleid en de uitvoering van het beleid. Na drie jaar zal de samenwerking en de gekozen structuur voor de OWO-rekenkamercommissie door de raden worden geëvalueerd.

De rekenkamercommissie legt jaarlijks vóór 1 maart verantwoording af aan de gemeenteraad over haar taakuitoefening (Reglement van Orde, artikel 14, lid 2). Dat gebeurt via het nu voorliggende jaarverslag, waarin de werkzaamheden, resultaten, contacten en kosten van de rekenkamercommissie uiteengezet worden.

De gemeenteraad van Opsterland heeft op 4 april 2015 de leden van de rekenkamercommissie benoemd. De rekenkamercommissie Opsterland bestaat uit een extern voorzitter en twee externe leden (zie colofon).

In 2016 vond een personele wisseling plaats binnen de rekenkamercommissie. De raad heeft de heer A. Erkens op zijn verzoek per 1 mei 2016 ontslag verleend als lid van de rekenkamercommissie. De wervings- en selectiecommissie waarin de raden van Opsterland, Weststellingwerf en Ooststellingwerf vertegenwoordigd waren, heeft de werving en selectie van een opvolger van de heer Erkens op zich genomen. Daarbij is gebruik gemaakt van het functieprofiel van februari 2015. De voorzitter van de rekenkamercommissie, mevrouw T. Ruiten, is als adviseur van de wervings- en selectiecommissie opgetreden. De raad heeft op 21 juni 2016 de heer F. Haven benoemd als opvolger van de heer Erkens.

De rekenkamercommissie kwam in 2016 veertien maal in vergadering bijeen. Ieder lid van de rekenkamer heeft een eigen gemeente als speciaal aandachtsgebied. Dit houdt in dat het betreffende rekenkamerlid de actualiteiten en ontwikkelingen in de betreffende gemeente volgt. Voor het aansturen en eventueel uitvoeren van onderzoeken wordt echter gekeken naar de expertise van de rekenkamerleden.

De activiteiten waren het afgelopen jaar gebaseerd op het onderzoeksprogramma 2015-2016. De commissie heeft dit onderzoeksprogramma op 7 december 2015 naar de gemeenteraad gezonden.

2 Onderzoeken in 2016

Onderzoek 2016

De rekenkamercommissie van Opsterland beslist zelf welke onderwerpen zij onderzoekt, op welke wijze en op welk moment zij dat doet. De rekenkamercommissie overlegt wel met de raadsfracties over mogelijke onderwerpen en staat open voor suggesties van de raad, de ambtelijke organisatie, organisaties/instellingen in de gemeente en van burgers inzake onderwerpen. Een ieder kan daartoe onderzoeksonderwerpen bij de rekenkamercommissie indienen, bij voorkeur met een argumentatie waarom het betreffende onderwerp onderzocht dient te worden. Het maatschappelijke belang, het potentiële leereffect en het financiële, organisatorische en/of bestuurlijke belang van onderwerpen vormen de belangrijkste selectiecriteria voor de rekenkamercommissie (zie verder de selectiecriteria in het Reglement van Orde, 2015). Na afloop van ieder onderzoek evalueert de rekenkamercommissie intern het onderzoeksproces. Ook volgt de rekenkamercommissie of haar rapporten en aanbevelingen benut worden door de gemeente Opsterland. Het ligt in deze in de rede dat het college van Burgemeesters & Wethouders de raad¹ na verloop van tijd informeert over de wijze waarop het college gevolg geeft c.q. heeft gegeven aan de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamercommissie, die de raad heeft aangenomen.

In 2016 heeft de rekenkamercommissie één onderzoek afgerond en zijn drie onderzoeken, waarvan twee in OWO-verband, gestart te weten:

1. Over sturing
2. Integratie statushouders
3. Armoedebeleid
4. WMO 2015

Hierna wordt kort op ieder onderzoek ingegaan.

Over sturing

De rekenkamercommissie van de gemeente Opsterland heeft onderzocht in hoeverre de aanbevelingen zoals die in 2010 gedaan zijn door de commissie Hermans door het college van burgemeester en wethouders zijn opgevolgd. Deze commissie heeft in haar aanbevelingen lessen geformuleerd voor het vervolg van het project Polderhoofdkanaal én voor de aanpak van andere grootschalige projecten binnen de gemeente. De rekenkamercommissie heeft haar onderzoeksrapport op 22 maart 2016 aan de gemeenteraad aangeboden.

In praktische zin is aan veel van de aanbevelingen van de commissie Hermans invulling gegeven, zo heeft de rekenkamercommissie geconcludeerd. De rekenkamercommissie was echter ook van mening dat de essentie van de aanbevelingen van de commissie Hermans, versterking van de rol van de raad, onderbelicht was gebleven. De raad wordt wel meer en beter dan voorheen geïnformeerd over projecten. Echter, in veel dossiers ontbreekt een sturende betrokkenheid of is deze beperkt tot informele of vertrouwelijke gesprekken.

Naar de indruk van de rekenkamercommissie heeft de gemeente Opsterland een betere control gekregen op grootschalige en complexe projecten. De rekenkamercommissie heeft in haar rapport

¹ Over de doorwerking van rekenkamerrapporten en hoe die doorwerking het beste te bevorderen is, wordt al een tijdje een discussie gevoerd binnen de NVRP en o.a. tussen Rekenkamers onderling. In principe is het aan de raad zelf en de griffie om hierin een belangrijke rol te hebben door op gezette tijden te kijken in hoeverre de toezeggingen en aanbevelingen uitgevoerd zijn. Formele afspraken zijn hierover echter (nog) weinig gemaakt.

ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor zaken die voor verbetering in aanmerking komen zoals de sturing door de gemeenteraad.

Het rapport is door de raad besproken tijdens de oriënterende raadsbijeenkomst van 18 april 2016. In de raadsvergadering van 6 juni 2016 heeft de raad alle aanbevelingen van de rekenkamercommissie overgenomen. In die vergadering is ook door de raad verzocht aan de rekenkamercommissie de bestuurlijke reactie van het college onderdeel te laten zijn van het rekenkameronderzoek (conform artikel 7, lid d en e RvO). Ook heeft de raad bij amendement besloten het college van B&W op te dragen ieder jaar in de Verantwoording een sub-paragraaf op te nemen waarin het college verslag doet van de voortgang en uitvoering van aanbevelingen uit onderzoeken van de Rekenkamercommissie.

Integratie statushouders

Op 14 oktober 2016 informeerde de rekenkamercommissie de gemeenteraad over haar onderzoek naar de integratie van statushouders in de gemeente Opsterland. In het gesprek met de gemeenteraad van Opsterland ter voorbereiding op het onderzoeksprogramma 2017 kwam naar voren dat er behoefte is aan informatie over de integratie van de statushouders.

Het onderzoek heeft als doel inzicht te verkrijgen welk geschreven, of ongeschreven beleid over de integratie van statushouders de gemeente Opsterland heeft geformuleerd, welk beleid wordt uitgevoerd door de gemeente en hoe effectief en efficiënt de uitvoering beleid is. Daarbij gaat het ook om de verantwoordelijkheden en rol van de gemeente als regievoerder bij de huisvesting en integratie van de statushouders.

Het onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2017 afgerond, het onderzoeksrapport zal dan aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Armoedebeleid

Eind mei 2016 zijn de rekenkamercommissies van Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland een onderzoek in OWO-verband gestart naar het armoedebeleid van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland.

Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland hebben, net als andere gemeenten in Nederland, te maken met een groeiend aantal inwoners dat leeft van een minimuminkomen én met bezuinigingen. De drie gemeenten werken samen, maar hebben geen gezamenlijk armoedebeleid².

Met dit onderzoek willen de rekenkamercommissies inzicht verkrijgen in hoe de gemeenten uitvoering geven aan het armoedebeleid en de werking daarvan in de praktijk.

Een nevendoelstelling van het onderzoek is om *good practices* te definiëren op basis waarvan alle drie de gemeenten van elkaar kunnen leren.

Het onderzoeksrapport zal in het eerste kwartaal van 2017 aan de gemeenteraden worden aangeboden.

² De gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf hebben wel een gezamenlijk armoedebeleid (juni 2014)

Onderzoek in Fries verband naar de WMO 2015

Zestien Friese rekenkamers en rekenkamercommissies zijn in oktober 2016 gezamenlijk een onderzoek naar de uitvoering van de WMO gestart. Op 10 november 2016 vond de startbijeenkomst voor de OWO-gemeenten plaats.

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in hoe de zestien gemeenten hun WMO-dienstverlening hebben georganiseerd. Gemeenten kunnen daarbij verschillende keuzes hebben gemaakt. Hoe gemakkelijk of moeilijk bijvoorbeeld kunnen cliënten toegang krijgen tot de voorzieningen? Welke afspraken zijn er met zorgaanbieders gemaakt? Hoe verzamelt de gemeente ervaringen van cliënten? Hoe kan een cliënt een aanvraag doen?

Deelnemende rekenkamer(commissie)s van zestien gemeenten zijn: Achtkarspelen, Ameland, De Fryske Marren, Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Littenseradiel, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland en Weststellingwerf. Het laten uitvoeren van een onderzoek in verschillende Friese gemeenten door dezelfde onderzoekers vanuit hetzelfde perspectief heeft als voordeel dat er onderlinge vergelijkbaarheid ontstaat en gemeenten van elkaar kunnen leren. Ook is deze werkwijze efficiënter dan wanneer elke gemeente afzonderlijk zo'n onderzoek uitvoert.

Het is voor het eerst dat zoveel rekenkamers en rekenkamercommissies in Friesland samen een onderzoek uitvoeren.

Naar verwachting wordt het onderzoek in juni 2017 afgerond, waarna het rapport rond de zomer aan de gemeenteraden van deelnemende rekenkamercommissies zal worden aangeboden.

Door de tien samenwerkende rekenkamer(commissie)s is een stuurgroep opgericht die uit de tien voorzitters van die rekenkamer(commissie)s bestaat. De voorzitter van de rekenkamercommissie Opsterland treedt op als voorzitter van de stuurgroep die verantwoordelijk is voor het gezamenlijk onderzoek. De stuurgroep heeft een mandaat van de deelnemende rekenkamer(commissie)s.

De stuurgroep heeft een projectteam met vijf leden ingesteld en opdracht gegeven het vooronderzoek te doen naar het onderwerp WMO. Het projectteam WMO2015 coördineert en begeleidt het onderzoek. Het projectteam heeft vijf leden van verschillende rekenkamercommissies uit alle delen van Friesland. Frans Haven is namens de rekenkamercommissies OWO actief in het projectteam. De voorzitter van het projectteam is de verbindende schakel tussen de stuurgroep en het projectteam.

De secretaris van de rekenkamercommissie Opsterland is tevens secretaris van de stuurgroep.

Fries Platform

Twee maal per jaar komen de voorzitters van de Friese rekenkamers en rekenkamercommissies bijeen. De voorzitter van de rekenkamercommissie is aanwezig bij deze vergaderingen. De vergaderingen zijn bedoeld om kennis- en ervaringen uit te wisselen. Het afgelopen jaar is besloten een gezamenlijk onderzoek te starten naar de decentralisaties in het sociaal domein, hetgeen geleid heeft tot het onderzoek naar de Wmo2015.

RKC
Opsterland

3 Overige activiteiten in 2016

Onderzoeksprogramma 2017

De rekenkamercommissie stelt ieder jaar vóór 30 november een onderzoeksprogramma op voor de onderzoeken die zij het komend jaar voornemens is uit te voeren.

Het onderzoeksprogramma voor 2017 is tot stand gekomen op basis van onder andere een inventarisatieronde bij de gemeenteraad en op 28 november 2016 aan de gemeenteraad ter kennisname aangeboden.

Het onderzoeksprogramma bevat de volgende onderzoeksonderwerpen³:

Opsterland ⁴	Onderzoek in OWO-verband
<i>Integratie statushouders</i>	Informatiebeveiliging
	Toegankelijkheid digitale dienstverlening

Het onderzoek in OWO-verband naar de toegankelijkheid van de digitale dienstverlening gaat in februari 2017 van start.

De raad van de gemeente Opsterland heeft in haar begroting 2017 een bezuiniging ten laste van het budget voor de rekenkamercommissie doorgevoerd. Met het oog op de afspraken in het bestuursconvenant omtrent de verdeling van de vaste kosten zal er in 2017 waarschijnlijk geen ruimte zijn voor een individueel onderzoek.

Lidmaatschap NVRR

De rekenkamercommissie is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR). De NVRR organiseert o.a. studiedagen en informatievoorziening aan de leden. Het landelijk jaarcongres van de NVRR op 15 april 2016 is door de voorzitter en de secretaris bezocht.

Begin 2010 werd de NVRR kring Noord opgericht, een noordelijk netwerk van Rekenkamer(commissie)s. Ervaringen uitwisselen en van elkaar leren is een belangrijk aspect in deze kring. De secretaris was tot november 2016 als lid van de kerngroep actief betrokken bij de Kring Noord.

³ Dit zijn de onderwerpen genoemd waarnaar een vooronderzoek zal worden gedaan. In een vooronderzoek wordt nagegaan of een onderzoek naar het betrokken onderwerp tot relevante conclusies en aanbevelingen voor de raad en de organisatie kan leiden. Daarbij wordt gekeken naar onder meer de probleemstelling, mogelijke onderzoeksvragen en welke informatie beschikbaar is. Na het vooronderzoek volgt een nadere afbakening of wordt mogelijk afgezien van een diepgaander vervolgonderzoek.

⁴ In de gemeente Opsterland is eind 2016 een onderzoek gestart naar de integratie van statushouders, dit onderzoek loopt door in 2017

Het voorjaarscongres van de NVRRR kring Noord was op vrijdag 3 juni a.s. in het stadhuis van de gemeente Hoogezand-Sappemeer. Het thema op deze middag was Doorwerking als de uitkomst van kwaliteit en politiek debat. Twee van de leden hebben dit congres bezocht. De voorzitter en twee leden hebben voorts deelgenomen aan de najaarsbijeenkomst van de kring Noord; deze werd gehouden op 4 november in het Abe Lenstra Stadion te Heerenveen en had als thema integriteitsaspecten bij rekenkameronderzoek.

De secretaris is daarnaast lid van de Kring van Secretarissen en Onderzoekers (een ondervereniging van de NVRR). Deze kring komt viermaal per jaar samen, bespreekt de zaken die lopen op het vlak van rekenkamer(commis)sie(s), de uitgekomen rapporten en de lopende onderzoeken. Ook wordt hier kennis uitgewisseld over bijvoorbeeld onderzoeksmethoden en -aanpak.

Deskundigheidsbevordering

Door het lidmaatschap van de NVRR, het bezoeken van diverse congressen en het uitwisselen van kennis en ervaring in diverse gremia, werkt de rekenkamercommissie continu aan haar deskundigheidsbevordering. De rekenkamercommissie heeft de actualiteit gevolgd omtrent velerlei onderwerpen door het kennisnemen van rekenkamerrapporten, van toepassing zijnde literatuur en berichtgeving in de media.

Communicatie

Het aspect 'communicatie' speelt op verschillende momenten tijdens het onderzoek:

- De onderwerpkeuze: de rekenkamercommissie benadert ieder jaar raadsfracties en burgers om suggesties voor onderzoek aan te dragen bij de Rekenkamer. Op 4 oktober sprak de rekenkamercommissie met raadsleden ter voorbereiding op het onderzoeksprogramma 2017.
- Bij de start van een onderzoek: de Rekenkamer wil transparant en toegankelijk zijn en kiest er daarom voor om op noodzakelijke momenten af te stemmen met betrokkenen. Zo wordt bij de start van elk onderzoek een startbijeenkomst georganiseerd om portefeuillehouder en ambtelijk betrokkenen bij het onderzoek te informeren over het onderzoek van de rekenkamercommissie.
- Bij de afronding van een onderzoek. Bij de publicatie van onderzoeksrapporten worden persberichten verspreid om zo passend bij het onderwerp de nodige informatie over te brengen.
- Jaarlijks voert de rekenkamercommissie een gesprek met de griffier waarbij actualiteiten worden uitgewisseld en gesproken wordt over wederzijdse ervaringen met betrekking tot het functioneren van de rekenkamercommissie

In 2016 heeft de rekenkamercommissie haar communicatiestrategie vastgelegd in een intern communicatieplan en evalueert dit plan jaarlijks.

4 Jaarrekening

De raad van Opsterland heeft voor de werkzaamheden van de rekenkamercommissie een budget beschikbaar gesteld van 29.000 euro. De raad van Opsterland heeft op 11 juli 2016 besloten het deel van het budget van de rekenkamercommissie van 2015 dat niet gebruikt is, over te hevelen naar 2016. Het betrof een bedrag van € 22.000. Dientengevolge kon in 2016 in de gemeente Opsterland een extra onderzoek gestart worden (integratie statushouders).

Opsterland		
	begroting	Uitgaven
Presentiegelden	€ 2.080	€ 2.213
Reis/verblijfkosten	€ 300	€ 248
kosten secretaris	€ 5.000	€ 4.829
onderzoekskosten	€ 42.514	€ 25.946
overige kosten	€ 816	€ 351
Totaal	€ 50.710	€ 33.587

In de notitie Administratieve Organisatie, afgestemd met de griffiers van de drie gemeenten en door de rekenkamercommissie vastgesteld op 27 mei 2015, is vastgelegd dat vaste kosten van de rekenkamercommissie evenredig verdeeld over de drie gemeenten. Het betreft hier de kosten voor presentiegeld, de kosten voor de secretaris en de overige kosten. De kosten die specifiek voor de gemeente Opsterland worden gemaakt - het betreft dan de post onderzoekskosten - komen volledig ten laste van het budget van Opsterland.

Het positieve resultaat vloeit volgens de algemeen geldende afspraken terug naar de algemene middelen van de gemeente.

Tot slot

De rekenkamercommissie bedankt de raadsleden, collegeleden en ambtelijke organisatie voor de plezierige samenwerking gedurende het afgelopen jaar.

Indien u vragen heeft over de inhoud van dit jaarverslag, kunt u contact opnemen met de secretaris van de rekenkamercommissie.